

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

horvát

Swipe to change

A tagállamok joga

Horvátország

A Horvát Köztársaság alkotmánya**A Horvát Köztársaság alkotmánya**

A Horvát Köztársaság 1990. december 22-i alkotmánya (a továbbiakban: az 1990-es alkotmány) az 1990-es új alkotmányos rend elfogadásával meghatározta a Horvát Köztársaság Alkotmánybíróságának (a továbbiakban: az Alkotmánybíróság) összetételét, valamint felhatalmazásának jellegét és korlátait.

Az 1990-es alkotmány értelmében:

az Alkotmánybíróság 11, a horvát parlament Képviselőháza által – a Megyék Háza javaslatára – megválasztott bíróból áll, akiknek megbízatása nyolc évre szól. Az alkotmánybírák kiemelkedő tudású jogi szakértők, különösen bírák, ügyészek, ügyvédek és jogi egyetemei professzorok közül kerülnek ki; az Alkotmánybíróság elnökét négy évre választja; az Alkotmánybíróság bírái nem láthatnak el más közzszolgálati vagy szakmai feladatot; az Alkotmánybíróság bírái a horvát parlament tagjaival azonos mentelmi jogot élveznek;

egy alkotmánybíró hivatali idejének lejártá előtti akkor menthető fel, ha erre nézve kérelmet nyújt be, ha szabadságvesztés-büntetésre ítélik, vagy ha az Alkotmánybíróság úgy találja, hogy az illető a hivatala ellátására tartósan alkalmatlanná vált.

Az 1990-es alkotmány értelmében az Alkotmánybíróság alapvető hatáskörei a következők:

a jogszabályok alkotmányos jellegéről való döntés, valamint az alkotmányellenesnek talált jogszabályok megsemmisítése;

más jogszabályok alkotmánynak és törvényeknek való megfeleléséről hozott döntés, valamint az alkotmánnyal vagy valamely törvénnyel ellentétesnek talált jogszabályok hatályon kívül helyezése vagy megsemmisítése;

az alkotmányos emberi és állampolgári szabadságok és jogok védelme az alkotmányjogi panasszal megindított eljárások keretében;

a jogalkotó, végrehajtó és igazságszolgáltatási szervek közötti hatásköri viták eldöntése;

a politikai pártok programjai és tevékenységei alkotmányosságának felügyelete, amennyiben pedig programjuk vagy tevékenységük a demokratikus alkotmányos rendet, a Horvát Köztársaság függetlenségét, egységét vagy területi integritását fenyegeti, tevékenységük betiltása;

a választások és köztársasági népszavazások alkotmányosságának és jogszerűségének felügyelete, valamint a választásokkal kapcsolatos, a bíróságok hatáskörén kívül eső jogviták eldöntése;

a Horvát Köztársaság kormányának javaslatára annak megállapítása, hogy a köztársasági elnök hivatala ellátására tartósan alkalmatlanná vált, amely esetben a köztársasági elnök feladatait átmenetileg a horvát parlament elnöke látja el;

a horvát parlament Képviselőházának kétharmados többségű szavazatával megindított eljárásban az összes bíró kétharmados többségi szavazatával dönt a köztársasági elnök ellen indított közjogi felelősségre vonási eljárásról. Ha az Alkotmánybíróság megállapítja a közjogi felelősség fennállását, a köztársasági elnök megbízatása az alkotmány erejénél fogva megszűnik.

Az 1990-es alkotmány rendelkezett arról is, hogy alkotmányos törvénynek kell szabályoznia az alkotmánybírák megválasztásának, valamint hivatali idejük megszüntetésének feltételeit, az alkotmányossági és törvényességi felülvizsgálat feltételeit és az erre irányuló eljárás időkorlátait, az Alkotmánybíróság döntéshozatali eljárását, valamint döntéseinek joghatásait, az alkotmányos szabadságok és emberi, valamint állampolgári jogok védelmét, és az Alkotmánybíróság feladatának ellátása szempontjából jelentős minden más kérdéskört. Ezt az alkotmányos törvényt az alkotmány módosítására felállított eljárás keretében kellett elfogadni.

1990 óta a Horvát Köztársaság alkotmányos rendjében – a Horvát Köztársaság Alkotmánybíróságáról szóló alkotmányos törvény kivételével – nem kellett az alkotmány elfogadására meghatározott eljárás keretében jogszabályt elfogadni, vagyis olyan jogszabályt, amelyet az alkotmány alkotmányos erővel ruház fel. Ez egyértelmű kifejeződése az alkotmányossági felülvizsgálat jelentőségének és szerepének a Horvát Köztársaság jogrendjében.

Az 1990-es alkotmánnyal összhangban 1991 márciusában a horvát parlament elfogadta a Horvát Köztársaság Alkotmánybíróságáról szóló első alkotmányos törvényt (a továbbiakban: az 1991-es alkotmányos törvény), amely tovább bővíti az 1990-es alkotmányban meghatározott alkotmánybírósági hatásköröket.

Az 1990-es **alkotmány első módosítására** 1997 végén került sor, amikor a Horvát Köztársaság alkotmányát módosító és kiegészítő alkotmányos törvényt elfogadták. Ezek a módosítások és kiegészítések nem érintették az 1990-es alkotmány alkotmánybírósági hatásköröket szabályozó rendelkezéseit. 1999 szeptemberében a parlament új alkotmányos törvényt fogadott el a Horvát Köztársaság Alkotmánybíróságáról (a továbbiakban: az 1999-es alkotmányos törvény).

Az **alkotmány második módosítására** 2000 végén került sor, amikor a Horvát Köztársaság alkotmányának módosítását fogadták el. Az alkotmány e módosításai során az Alkotmánybíróság hatásköreit jelentősen bővítették, a bírák számát pedig az eredeti 11-ről 13-ra növelték. Az 1990-es alkotmány által már meghatározott hatáskörökön túl az Alkotmánybíróság a következő új hatásköröket kapta:

egy törvény alkotmányosságának vizsgálata, valamint más, már nem hatályos rendelkezések alkotmányosságának és törvényességének vizsgálata, feltéve, hogy még nem telt el egy év a hatályon kívül helyezésük és az eljárás megindítására vonatkozó kérelem vagy javaslat benyújtása között;

az alkotmányosság és törvényesség végrehajtásának nyomon követése, valamint jelentéstétel a horvát parlament Képviselőháza felé bármely észlelt alkotmány- és törvényellenességről;

amennyiben úgy találja, hogy az illetékes szerv nem bocsátott ki az alkotmány, a törvények vagy egyéb jogszabályok rendelkezéseit végrehajtó rendeletet akkor, amikor erre nézve kötelezettsége állt fenn, az Alkotmánybíróságnak értesítenie kell erről a Horvát Köztársaság kormányát, azon rendeletek esetében pedig, amelyeket a kormánynak kellett volna kibocsátania, a horvát parlament Képviselőházát;

a Horvát Köztársaság kormányának javaslatára határozat elfogadása, mely szerint a horvát parlament elnöke átmenetileg ellátja a köztársasági elnök feladatait, amennyiben a köztársasági elnök betegség vagy cselekvőképtelenség miatt jelentős időtartamra akadályozott feladatait ellátásában, és különösen akkor, ha képtelen arról dönteni, hogy feladatait egy átmeneti helyettesre delegálja;

a köztársasági elnök őrizetbe vételéhez vagy a vele szembeni büntetőeljárás megindításához előzetes hozzájárulás megadása;

a Nemzeti Igazságügyi Tanácsnak egy bíró tisztségéből való felmentésére vonatkozó döntése elleni fellebbezés elbírálása, továbbá a Nemzeti Igazságügyi Tanácsnak egy bíró fegyelmi felelősségét megállapító határozata elleni fellebbezés elbírálása; mindkét döntést a fellebbezés benyújtását követő 30 napon belül kell meghozni (a döntés kizárja az alkotmányossági panaszhoz való jogot).

Az 1990-es **alkotmány harmadik módosítására** 2001 elején került sor. Ezek a változások nem módosították vagy egészítették ki a 2000-es alkotmányos rendelkezéseket, amelyek jelentősen kibővítették az Alkotmánybíróság hatásköreit az 1990-es alkotmányba foglalt hatásköreikhez képest. Pusztán az alkotmány Alkotmánybíróságra vonatkozó részének meglévő terminológiáját hozták összhangba az emberi jogok európai egyezménye terminológiájával. Ezen túlmenően hatályon kívül helyezték az alkotmány Alkotmánybíróságra vonatkozó azon rendelkezéseit, amelyek a horvát parlament Képviselőházára és a Megyék Házára hivatkoztak, mivel az alkotmány 2001-es változásai következtében a nemzeti parlament egykamarássá alakult (a Megyék Házát megszüntették, a Képviselőházra vonatkozó rendelkezéseket pedig a horvát parlamentre való hivatkozással váltották fel).

2002 márciusában elfogadták a Horvát Köztársaság Alkotmánybíróságáról szóló alkotmányos törvényt módosító és kiegészítő alkotmányos törvényt, amely az 1999-es alkotmányos törvény szövegét összhangba hozta a 2000-es alkotmánymódosítással létrehozott, kibővített alkotmánybírósági hatáskörökkel. Ez jelenleg is hatályos.

Az alkotmányossági felülvizsgálatot 1963-ban vezették be a Horvát Köztársaságban, az Alkotmánybíróság pedig 1964-ben kezdte meg működését.

Az alkotmányossági felülvizsgálat a Horvát Köztársaságban két történelmi időszakra bontható:

a korábbi Horvát Szocialista Köztársaságban végzett alkotmányossági felülvizsgálat 1963 és 1990 között – abban az időszakban, amikor Horvátország az egykori Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság hat szövetségi államának (köztársaságának) egyike volt;

alkotmányossági felülvizsgálat a Horvát Köztársaságban 1990-től napjainkig – abban az időszakban, amikor a Horvát Köztársaság autonómmá és függetlenné vált.

A legjelentősebb büntetőjogi jogszabályok

Büntetőjog:

Büntető törvénykönyv

Büntető eljárásjogi törvény

Szabálysértési törvény

A fiatakorúak bíróságairól szóló törvény

A mentális zavarokban szenvedő személyek védelméről szóló törvény

A háborús nyereszkesedésre, gazdasági bűnözésre és privatizációs bűncselekményekre vonatkozó elévülési idő hiányáról szóló törvény

A bűncselekmények sértettjeinek pénzügyi kártalanításáról szóló törvény

A jogi személyek büntetőjogi felelősségéről szóló törvény

Amnesztia törvény

A bűncselekményekből és szabálysértésekből származó haszon elkobzására vonatkozó eljárásról szóló törvény

Az elítélés jogkövetkezményeiről, a bünyügyi nyilvántartásról és a rehabilitációról szóló törvény

A feltételes szabadságra bocsátásról szóló törvény

A legjelentősebb polgári jogi, kereskedelmi jogi és közigazgatási jogi jogszabályok

Polgári jog:

Végrehajtási törvény

Választottbírósági törvény

A költségmentességről szóló törvény

Az érvényesítésről szóló törvény

A békéltetésről szóló törvény

Öröklési törvény

A polgári jogi kötelezettségekről szóló törvény

Polgári eljárásjogi törvény

A tulajdonjogról és más dologi jogokról szóló törvény

Az üzlethelyiségek bérletéről és megvásárlásáról szóló törvény

Az ingatlan-nyilvántartásról szóló törvény

Az egykori Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság felelősségi körébe tartozó, ott okozott károkért a Horvát Köztársaságot terhelő felelősségről szóló törvény

A horvát fegyveres erők, valamint rendvédelmi erők tagjai által a horvát függetlenségi háború során okozott károkért a Horvát Köztársaság felelősségéről szóló törvény

A terrorcselekmények és nyilvános demonstrációk során okozott károkért való felelősségről szóló törvény

Bizonyos köztulajdonban álló ingatlanok feletti rendelkezési vagy használati jog más felhasználókra vagy természetes és jogi személy tulajdonosokra történő átruházásának tilalmáról szóló törvény

Az egyes jogi személyek részére a Horvát Köztársaságban vagyontárgyak birtokba vételének vagy az azokkal való rendelkezés jogát megtagadó törvény

A törvények más országok rendelkezéseivel való összeütközésének meghatározott helyzetekben történő rendezéséről szóló törvény

Kereskedelmi jog:

Csődtörvény

A vállalkozásokról szóló törvény

A bírósági nyilvántartásról szóló törvény

Az európai részvénytársaság és az európai gazdasági egyesülés bevezetéséről szóló törvény

Közigazgatási jog:

Kisajátítási törvény

A kisajátításról és a kártalanítás odaítéléséről szóló törvény

A közigazgatási jogvitákról szóló törvény

A jugoszláv kommunista uralom alatt elkobzott vagyontárgyakért járó kártérítésről szóló törvény

A jugoszláv kommunista uralom alatt elkobzott vagyontárgyakért járó kártérítésről szóló törvény alkalmazására vonatkozó szabályokról és nemzetközi szerződésekről szóló törvény

Utolsó frissítés: 22/08/2016

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.